

FUŠ – Film u školi Vam predstavlja film
PAT I MAT NA FILMU

**A je to!
V KINĚ**

Zbrusu nová dobrodružství dvou kutilů

Pat & Mat ve filmu

40 let nejlepší přátelé!

scénář a režie: MAREK BENEŠ kamera: JAN CHVOJKA animace: JAN SMRČKA
střih: MAREK BENEŠ hudba: PETR SKOUMAL zvuk: IVO ŠPAJL producent: TOMÁŠ EISELT výkonný producent: MARTIN PALEČEK

© 2016 PAT MAT FILM S.R.O.

V KINECH OD 31. 3. 2016

PAT I MAT NA FILMU

(Pat & Mat ve filmu)

OSNOVNE INFORMACIJE

Zemlja i godina proizvodnje: Češka, 2016.

Trajanje filma: 80 min

Filmski rod: animirani

Filmski žanr: avantura, obiteljski, komedija

Režija: Marek Beneš

Scenarij: Lubomir Beneš i Vladimír Jiraneč (*A je to!*), Marek Beneš

Glazba: Petr Skoumal

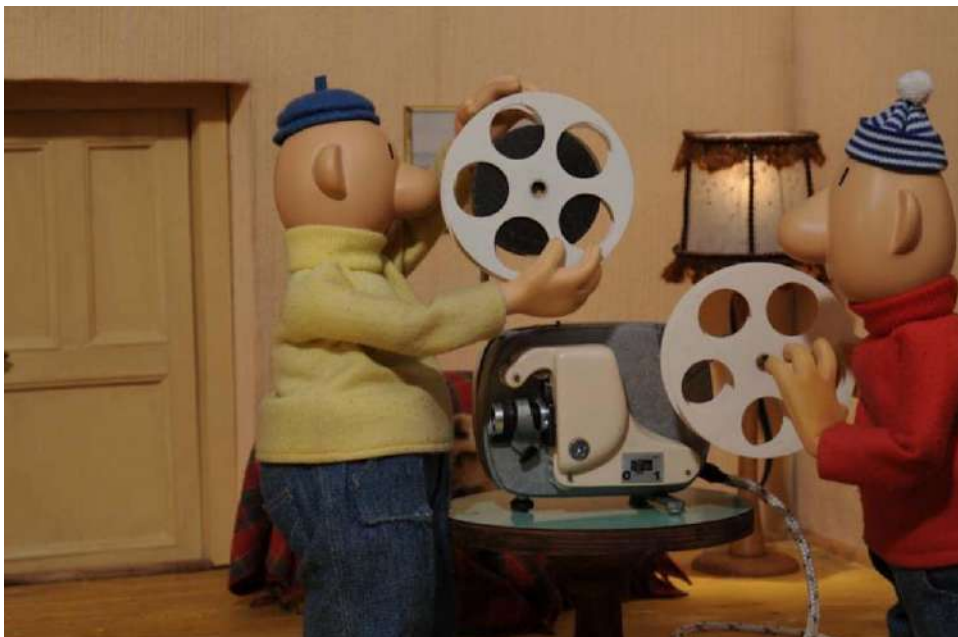
Fotografija: Jan Chvojka

Najava filma: <https://www.youtube.com/watch?v=vGzzMiuZilc>

Prikladno za uzrast: DV i I. – IV. razredi OŠ

Korelacija s nastavnim predmetima: hrvatski jezik, priroda i društvo, tehnička kultura, likovna kultura

Teme za raspravu: animirani film, obiteljski film, slapstick komedija, avantura, prijateljstvo, radoznalost, nespretnost, pomoć, komične situacije, izazovi, rad, upornost, popravci, maštovitost

KRATKI SADRŽAJ

Otkad su 1976. Lubomir Beneš i Vladimír Jiranecký javnosti predstavili likove Pata i Mata (*A je to!*), dvojica su nespretnih majstora postali dijelom televizijske povijesti, ne samo u rodnoj Čehoslovačkoj, već i u cijelom svijetu. Na četrdesetu obljetnicu nastanka popularne animirane serije, Lubomirov sin Marek Beneš, Pata i Mata preselio je na veliko platno, pružajući svim generacijama užitek u duhovitim slapstick momentima kulturnih i svima poznatih likova.

Heroji popularne češke animirane serije *Pat i Mat*, vratili su se na velike ekrane sa svojim koliko-toliko uspješnim, ali uvijek komičnim popravcima kuće. Pat i Mat u potkrovlju kuće pohranjuju filmske vrpce (posjeduju i projektor ispod stepenica) te dijele priče sa svojim starim i novim obožavateljima. Međutim, kao što se često događa, suočavaju se s mnogim zamkama. Ovaj put ćete sresti podmukli kaktus i suho drvo. U međuvremenu će svoj dom prirodno poboljšati nekim kreativnim idejama.

Dok Pat i Mat rade po kući i obrezuju vrt, još će se jednom upustiti u niz izazova, koje će pokušati prevladati svojim neočekivanim trikovima i dobro poznatim žarom, i to sve kako bi na koncu iznijeli svoju famoznu: *A je to! (To je to!)*.

REDATELJI

Lubomír Beneš (Prag, 7. studenoga 1935. – Roztoky kod Praga, 12. rujna 1995.), češki animator, scenarist i filmski redatelj, najpoznatiji kao tvorac poznate animirane serije *A je to!* i suradnik filmske proizvodnje Čehoslovačke televizije.

Rođen je i odrastao u praškom predgrađu Hloubětínu, gdje je pohađao i privatne satove crtanja, slikanja i pisanja. Stop animacijom počinje baviti još za studentskih dana u *Pražskom kratkom filmu*. Svoj prvi uradak, naslovljen *Homo (Čovjek)*, snimio je u studiju glasovitog češkog lutkara Jiříja Trnke. Režirao je više od stotinu kratkih lutkarskih filmova, uglavnom namijenjenih dječjoj publici.

Zanimljivost je da se pojavio u manjoj ulozi nagrađivanom kratkom filmu Jana Svěráka *Ropáci* iz 1988. godine.

Nagrađivan na filmskim festivalima u Odesi, Bilbau, Vancouveru, Kaliforniji i Kataloniji. Bio je oženjen i imao kćer i sina Mareka, koji je naslijedio redateljsku palicu serije *A je to!*

Marek Beneš (1960.) je češki scenarist i redatelj koji je diplomirao na CTU-u u Pragu. Kao filmaš postao je poznat po obrazovnim programima. Kasnije je počeo raditi u animaciji za seriju kratkih filmova *Pat i Mat* za Praški kratki film, a potom i za vlastiti studio.

Neko je vrijeme radio na kabelskoj televiziji. Nakon što je osnovao vlastiti *Patmat studio*, vratio se animaciji. U studiju je radio na novim epizodama *Pat i Mat*, koje je nedavno predstavio u dugometražnom filmu *Pat i Mat u filmu* (2016.).

A JE TO!

Pat i Mat (češki i slovački: Pat a Mat), odnosno *I to je to* (češki i slovački: ... *a je to!*) čehoslovačka je, odnosno češka animirana serija o dvama nespretnim majstorima, Patu (u žutoj majici) i Matu (u crvenoj ili sivoj majici). Seriju su osmislili redatelj Lubomir Beneš i karikaturist Vladimir Jiranek.

U seriji dva lika uvijek pokušavaju riješiti neki problem koristeći se različitim, obično neprikladnim alatima, što dovodi do još više problema. Ipak, na kraju par uspijeva riješiti problem na najneučinkovitiji mogući način. **Humor korišten u pričama nije cilj sam po sebi, već je i vodič za optimističan pristup prema životu.** Pat i Mat, usprkos teškim situacijama, nikad ne odustaju dok svoj problem ne riješe na maštovit način. Serija sadrži prepoznatljivu **glazbenu temu** koju je komponirao Petr Skoumal.

Likovi su se prvi put pojavili 12. kolovoza 1976. u kratkom animiranom filmu produkcijske kuće Krátký Film i njihova lutkarskog Studija Jiřího Trnky iz Praga, koji je bio prikazivan prije igranih filmova u kinima. Iako zamišljen kao apolitičan, izazvao je kontroverze jer je cenzorima smetao izbor boja majica likova. Smatrali su da crvena i žuta boja predstavljaju najveće socijalističke zemlje: Sovjetski savez i Kinu. Stoga je boja Matove majice morala biti promijenjena iz crvene u sivu. Iako su autori željeli nastaviti s dodatnim snimanjem, praški studio to nije dozvolio smatrajući da film nije primjeren, odnosno da pokazuje nedostatak socijalističke svijesti. Na TV ekranima, ova epizoda se prikazala 2009. godine

Iako u Pragu nisu bili zadovoljni, za nove epizode bila je zainteresirana Čehoslovačka Televizija Bratislava pa je za nju od 1979. do 1985. u Krátkom Filmu snimljen prvi serijal. Jedino su u ovom serijalu imena epizoda na slovačkom jeziku. U serijalu se ne spominju njihova imena, a davno su im nadjenuta imena Pat i Mat. Serijal je također prikazivan i na području bivše Jugoslavije, gdje je postigao veliku popularnost.

Drugi serijal sniman je 1989. i 1990. u studiju Krátký Film u Pragu. Likovima su nadjenuta imena Pat i Mat (skraćeno od **češkog Patlal i Matlal, odnosno Nespretni i Trapavi**), a sam se serijal otada zove po njima. Također, kada je komunističko poduzeće propalo, Matu je vraćena izvorna crvena majica.

12. rujna 1995. godine, redatelj serije Lubomir Beneš je iznenada umro u 59. godini života. Benešov sin Marek je otvorio je vlastiti studio *Patmat film* 2001. godine. Proizvodnja četvrtog serijala započela je 2002. za *Ateliéry Bonton Zlín* te je u kratko vrijeme u tri studija (*Ateliéry Bonton Zlín, Anima* i *Patmat*) snimljeno 28 epizoda.

U sklopu studija proizvedena su i četiri cjelovečernja filma:

Pat & Mat ve filmu (2016.) - deset nastavaka serije *Pat a Mat na venkově* spojenih u jednu cjelinu.

Pat & Mat znovu v akci (2018.) - devet nastavaka serije *Pat a Mat nás baví* spojenih u jednu cjelinu.

Pat a Mat: Zimní radovánky (2018.)

Pat a Mat: Kutilské trampoty (2019.)

Pat i Mat u popularnoj kulturi

2001. godine je u nekoliko studija snimljena serija od sedam kratkih televizijskih reklama za slovenski trgovački lanac Merkur. U reklamama se Pat i Mat pojavljuju u radnjama sličnim onima u animiranom serijalu.

Studio Patmat film kasnije je snimio mnoge televizijske reklame, uključujući one za slovačke tvrtke Sedita (2007.) i Tipos (2010.), za češko osiguravajuće društvo Česká podnikatelská pojišťovna (2012. i 2013.) te dvije reklame za poljski internetski oglasnik.

U Pragu je 2012. izvedena premijera kazališne predstave *Pat i Mat idu na godišnji odmor* prema scenariju Mareka Beneša, u trajanju od 60 minuta.

Valja napomenuti da je i 2016. godine premijerno izvedena predstava i u Gradskom kazalištu Trešnja u Zagrebu, naziva: *A je to: Pat i Mat u hrvatskoj avanturi*, u adaptaciji Marija Kovača te Asima Ugljena i Marka Cindrića u ulozi Pata i Mata.

Izvor: kazaliste.hr

Također su izdane dvije knjige s pričama iz serijala o Patu i Matu:

Pat i Mat mogu sve (Pat a Mat dokážou všechno), 2010.

Pat i Mat i to je to (Pat a Mat a je to), 2012.

MAREK BENEŠ O FILMU

Ideja

Točno se sjećam da sam imao 16 godina kad su se Pat i Mat rodili u našem stanu, točnije - u kuhinji. Od prvog dana svjedočio sam njihovoj slavi. Prijatelje iz razreda i meni posebno drage djevojke, često sam vodio u očev studio. Originalne glave Pata i Mata napravio je moj otac i to od ljuske jajeta. Ljuske je napunio gipsom, naljepio im uši i zvijezde su bile rođene. Originalnih lutkica više nažalost nema jer su se slomile od upotrebe. Ipak, čuvamo još neke njihove dijelove u studiju, ali današnji Pat i Mat su napravljeni točno prema originalima. Jedina razlika je da danas njihove glave printamo u 3D printerima

Ideja da Pata i Mata dovedem u kina rodila se 2016. kad su njih dvojica proslavili 40. rođendan. Zapravo prvi put su se pojavili u kinima prije 40 godina jer je prva epizoda i bila napravljena kao kratki film namijenjen kino-dvoranama.

Film Pat and Mat je zapravo trebao biti serijal napravljen za televiziju, ali smo ga povodom 40. godišnjice pustili i u kina kao film. Sve je radio jedan animator, a ja i moja producentska kuća smo sami financirali film bez ičije pomoći.

Gledanost

Moj otac je rekao da je seriju, prije trideset godina, otkupilo više od 80 zemalja, a moj film se upravo prikazuje u 20, među kojima su i Hrvatska, Južna Koreja, skandinavske zemlje, Francuska i naravno Češka i Slovačka.

Scenografija

Scenografi su napravili sav Patov i Matov alat, namještaj, opremu, kao i odjeću i obuću. Nešto od toga su originali, poput bušilice koja je stara 40 godina, a mnogo toga je i novo. Baš nedavno smo kupili crvenu i žutu tkaninu za njihove pulovere. Budući da su morale izgledati isto kao na originalima, istkane su posebno za Pata i Mata. Zato je najmanja narudžba bila 25 četvornih metara, tako da sad imamo materijala za idućih 1000 godina.

FILMSKI ROD

ANIMIRANI FILM

Film *Pat i Mat* je **dugometražni animirani film, izrađen od lutaka, tehnikom stop animacije**. Za razliku od igranog filma ili dokumentarnog filma, u animiranome filmu su likovi i pozadina uglavnom **nacrtni ili proizvedeni od drugih materijala**: lutaka, prirodnih predmeta, artefakata, plastelina, pijeska. **Ovaj film je izrađen od lutaka.**

Prema stilskim oznakama u animiranome filmu postoji slična podjela kao i u igranim filmovima – prema dužini i žanrovima. **Stop animacija** (engl. stop-motion ili frame-by-frame: kadar po kadar) je tehnika animacije koja se koristi kako bi određeni objekt izgledao kao da se sâm kreće. Između svakog snimljenog kadra, objekt se po malo pomiče, što stvara iluziju pokreta kada se serija kadrova prikaže kao jedna cjelina. U ovoj tehnici se najčešće koriste figurice od gline zbog lakoće mijenjanja njihovog položaja i oblika.

Stop animacija je jedna od prvih animatorskih tehnika koja se koristila za izradu specijalnih efekata u filmovima. Omogućuje stvaranje privida kretanja stvari koje su inače nepokretne. Pomoću kamere koja može snimati kadar po kadar snima se željena scena, a zatim se objekt koji treba animirati malo pomakne nakon čega se snima sljedeća slika i tako redom.

Lutkarski film je vrsta animiranog filma u kojem se postupkom animacije pokreću lutke i ta se vrsta može tumačiti kao stanovito granično područje između filma i lutkarskog kazališta.

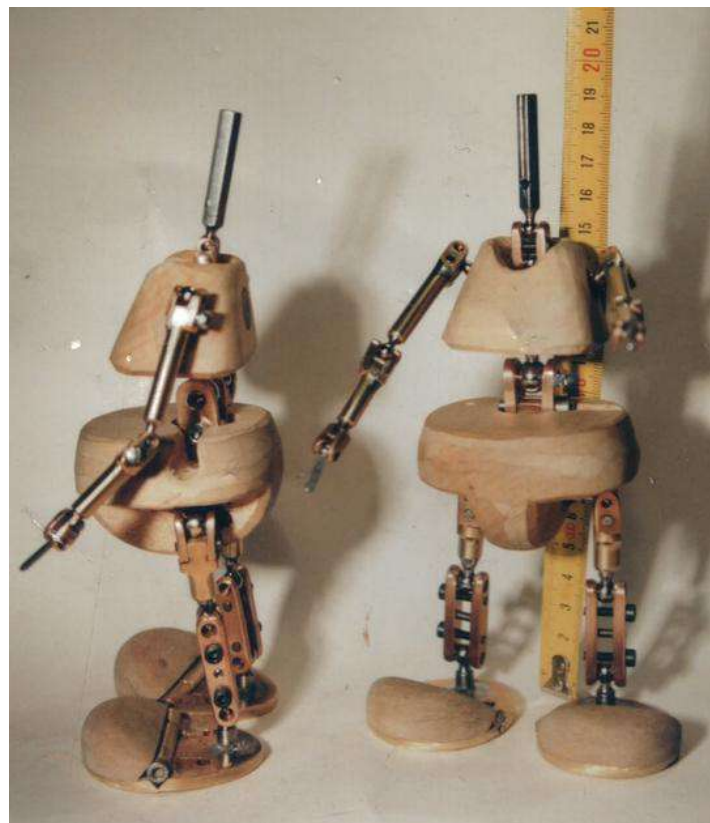
(U posljednje se vrijeme vrlo često koristi tzv. računalna animacija koja je prvi puta primijenjena za stvaranje video-igrice, ali ju je razvoj tehnologije prenio i na film. Računalna animacija obuhvaća razne tehnike, ali bit je da se animacija digitalno kreira na računalu. Najčešće se pomoću raznih računalnih programa stvaraju modeli koji se zatim boje i animiraju u virtualnom okruženju. Računalna animacija, za razliku od stop animacije, ne traži da se svaki model postavi u svaku sekvencu pokreta, nego se oni postavljaju samo u ključne pozicije, a računalo izrađuje sve međupozicije.)

Više informacija o izradi tradicionalne animacije možete pogledati na videu: <https://youtu.be/DLbFdbHbg6Q>

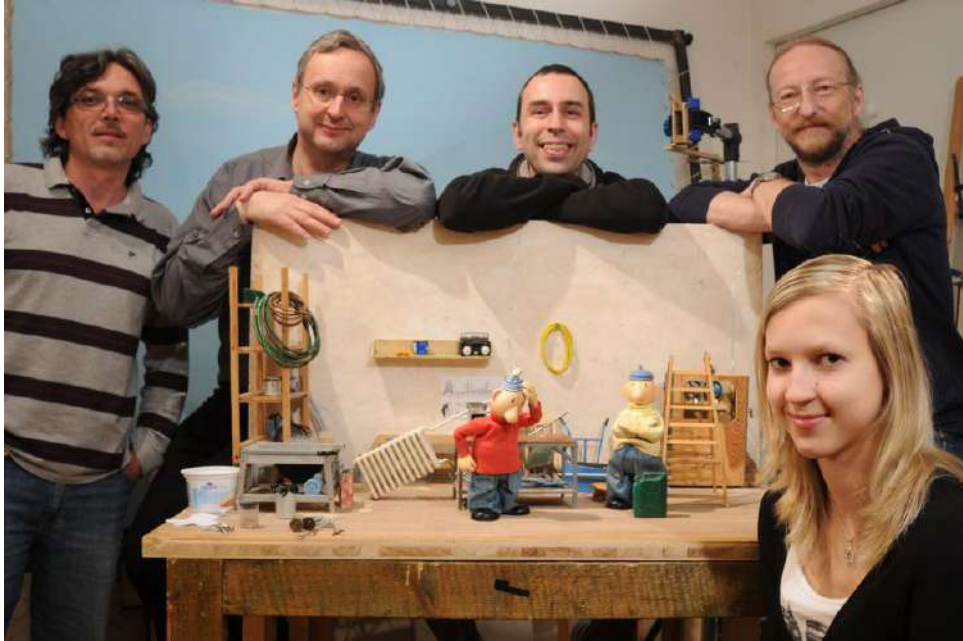
Više informacija o izradi stop animacije: <https://youtu.be/tCquYxtWdE4>

Izrada stop animacije

*Skica modela lutka,
originalna veličina Pata i
Mata iznosi oko 20cm*

Filmska ekipa i scenografija

FILMSKI ŽANR

OBITELJSKI FILM, SLAPSTICK KOMEDIJA

Komedija je filmski žanr u kojem je naglasak stavljen na humor. Filmovi u ovom stilu imaju sretan završetak (uz iznimku crne komedije). Komedija je jedan od najstarijih filmskih žanrova: **neki od prvih nijemih filmova bile su komedije.** Za razliku od ostalih žanrova, komedija više stavlja naglasak na pojedine zvijezde pa su se mnoge zvijezde stand-up komedije okrenule filmu zbog svoje popularnosti. Iako su mnoge komedije filmovi s lakim temama kojima je jedina svrha zabaviti gledatelja, neke sadrže politički ili društveni komentar.

Komedije se u značajnijem broju počinju pojavljivati tijekom ere nijemog filma, odnosno u razdoblju od 1895. do 1930. Vizualni humor ovih nijemih filmova oslanjao se na jeftini humor i burlesku. Jedna od najranijih kratkih komedija bila je *Watering the Gardener* (1895.) braće Lumiere. U američkom filmu, najpoznatiji komičari nijeme ere bili su Charlie Chaplin (iako rođen u Engleskoj, njegov uspjeh veže se prvenstveno uz SAD), Buster Keaton i Harold Lloyd. Max Linder je bio velika komičarska zvijezda u svojoj rodnoj Francuskoj i ostatku svijeta, a može se nazvati prvom pravom filmskom zvijezdom.

Popularni trend tijekom dvadesetih i poslije toga bila je komedija u formi animiranih filmova. Nekoliko popularnih likova iz tog razdoblja postali su junaci crtanih filmova. Među njima su bili Mačak Felix, Krazy Kat i Betty Boop.

Pat i Mat, kako bi se srušile sve jezične barijere i jaz različitih generacija, svoje zgrade i nezgode s urnebesno duhovitim slapstick momentima obavljaju bez dijaloga, uz prepoznatljive šeptrljave pokrete i izraženu mimiku.

Slapstick je američka nijema filmska komedija. Zasnovana je na gegu, odnosno na fizičkoj akciji (potjerama, tučnjavama, tjelesnim nadmetanjima), općenito brzom tempu, ugođaju opće zbrke te na improvizaciji. Slapstick je utemeljio Mack Sennett početkom 1910-ih, a velika popularnost u publike učinila ga je dominantnim tipom komedije sve do kraja 1920-ih. U razdoblju tzv. zreloga nijemog filma (nakon 1918) slapstick su strukturno i stilski produbili Charlie Chaplin, Buster Keaton, Harold Lloyd i Harry Langdon, koji su svi započeli karijeru u Sennettovu studiju Keystone.

Zanemarimo li značaj glazbe i natpisa (telopa) za pričanje priče, **nijemi film je osobito važan za osvještavanje činjenice da se u svakome filmu ogroman broj informacija i emocija može prenijeti bez riječi, uz pomoć glume i režijskog raskadriravanja.**

Iako je djeci i na intuitivnoj razini jasno da se priču može pričati i bez riječi (svi znaju za pantomimu), nijemi film može biti dodatni poticaj za razradu ideju vizualnog pripovijedanja.

Izvorno je serija Pat i Mat zamišljena kao zabava za odraslu publiku, ali postala je popularna kod svih dobnih skupina, što čini i seriju i film obiteljskom komedijom. **Obiteljski filmovi su, iako slični dječjim, napravljeni s naumom da privuku i širu, opću publiku.**

NEVERBALNA KOMUNIKACIJA

Likovi u ovom filmu se sporazumijevaju neverbalnom komunikacijom. Komunikaciju možemo smatrati osnovom našeg odnosa s okolinom. Gotovo sve što govorimo i radimo u budnom stanju nazivamo komunikacijom. Ona jest temelj za razumijevanje naših odnosa, ali i uzrok njihovog ne razumijevanja.

Komunikacija može biti verbalna i neverbalna. Većina ljudi misli da se najveći dio komunikacije odvija verbalno. Međutim, to nije točno. Najveći dio komunikacije, više od 70%, odvija se neverbalno.

Verbalna komunikacija znači da poruke razmjenjujemo riječima, a uključuje govor i slušanje. Za dobru komunikaciju potrebno je naći ravnotežu između govorenja i slušanja jer ćemo tako osigurati kvalitetan razgovor.

Neverbalna komunikacija podrazumijeva geste, mimiku i držanje tijela. S obzirom da većinu poruka šaljemo upravo na taj način, možemo reći da je ona izuzetno važna u izgradnji naših odnosa.

Jedna od ključnih postavki dobre komunikacije je usklađenost verbalne i neverbalne komunikacije.

To znači da naše riječi i držanje tijela trebaju biti u skladu s našim emocijama i stavovima. Problemi nastaju kada verbalno šaljemo jednu, a neverbalno sasvim suprotnu poruku.

PITANJA I ZADACI ZA UČENIKE/CE

Film otvara razne teme za raspravu kod kuće i u školi. To su: animirani film, obiteljski film, slapstick komedija, avantura, prijateljstvo, radoznalost, nespretnost, pomoć, komične situacije, izazovi, rad, upornost, popravci, maštovitost, inovacije

Nakon projekcije filma i kratke emocionalno-intelektualne stanke, upitajte učenike/ce kako ih se dojmio film:

- Što vam se svidjelo u filmu, a što nije? Zašto?
- Koje je osjećaje film u vama pobudio?
- Koja je vaša omiljena scena iz filma? Što se u njoj događa?
- Da li vam je film bio zanimljiv, uzbudljiv, tužan, smiješan, uvjerljiv?
- Biste li film preporučili svojim prijateljima i prijateljicama?
- Usporedite vaša iskustva u razredu. Svoje dojmove učenici/ce mogu izraziti crtežom, sastavkom ili razgovorom.

Nakon toga, u razredu bi uslijedila istraživačka rasprava kroz niz pitanja koja nameće ovaj film, s time da bi ih nastavnici/ce trebali prilagoditi ovisno o dobi učenika/ca.

- Što je komedija? A što obiteljski film?
- Što znate o slapstick komediji?
- Kako se Pat i Mat sporazumijevaju?
Jeste li već gledali neki od nijemih animiranih ili igranih filmova? Kako su vas se dojmili? Nabrojite neke od nijemih filmova. Mogli li vas likovi nasmijati i bez govora/verbalne komunikacije? Kako?
- Kako komuniciraju likovi u filmu? Što je mimika, a što pantomima?
- Na što likovi u nijemim filmovima moraju više ukazivati s obzirom da se ne koriste verbalnom komunikacijom?
- Navedite glavne osobine likova. (upornost, šepRTLjavost, optimističan pogled na život, domišljatost...)
- Kako završe njihove majstorije? Što mislite, postoje li lakši načini i rješenja od onih kojih se Pat i Mat prihvaćaju?
- Kakva je glazba? Ima li ona neku ulogu u ovome filmu? Kakav ugođaj stvara? Što se još čuje u filmu? (zvukovi i šumovi)
- Kojom biste ocjenom od 1 do 5 ocijenili ovaj film? Biste li film preporučili svojim prijateljima i prijateljicama? Napišite filmsku kritiku. Za inspiraciju, možete pročitati neku filmsku recenziju s Interneta. Vaš osvrt mora imati naslov filma, kratki sažetak, što vam se svidjelo u filmu, a što ne, možete spomenuti i druge filmove koji su slični ovom filmu. Za kraj dajte svoju zaključnu ocjenu i opravdajte svoje mišljenje.

- Preporuka za gledanje nijemog obiteljskog filma – **Mališan**, 1921., red. C. Chaplin. Duhovit i dirljiv film koji će osvojiti djecu svojom jednostavnom pričom i likovima. Igrani film Mališan, redatelja Charlieja Chaplina iz 1921. prvi je dugometražni film koji je spojio komediju i dramu. **Nijemi film, spram suvremenog dječjeg (igranog ili animiranog) filma, ima ono što slikovnica ima spram romana ili uspavanka spram simfonije. Slikovnicu, uspavanku i slapstick komediju, naime, odlikuje vrlina koju djeca osobito cijene, a to je jednostavnost.)**

(izvor: <https://www.medijskapismenost.hr/malisan/>)

- Zadatak više: napravite svoju stop animaciju. Možete izraditi likove/figurice od plastelina, gline, papira ili kartona te uz pomoć uputa na linku <https://youtu.be/tCquYxtWdE4> kreirati scenu stop animacijom.

Dodatne informacije:

https://www.youtube.com/watch?v=Sg26r_Dwg2U

<https://repozitorij.unizg.hr/islandora/object/ufzg%3A934/datastream/PDF/view>

IZVORI

- <https://www.imdb.com/title/tt5320892/>
- https://hr.wikipedia.org/wiki/A_je_to!
- https://hr.wikipedia.org/wiki/Lubom%C3%ADr_Bene%C5%A1
- <https://dafilms.com/director/10699-marek-benes>
- <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-televizija/a-je-to-dvojac-legendarnih-septljavih-majstora-iz-praga-nakon-40-godina-konacno-u-kinima-6561708>
- <https://www.kazaliste.hr/index.php?p=article&id=2261>
- <https://express.24sata.hr/kultura/moj-otac-stvorio-je-a-je-to-u-nasoj-kuhinji-od-ljuske-jajeta-12251>
- <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=2819>
- [https://hr.wikipedia.org/wiki/Komedija_\(film\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Komedija_(film))
- <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=56575>
- <https://www.medijskapismenost.hr/>
- <https://stampar.hr/hr/novosti/verbalna-i-neverbalna-komunikacija>

Rezervacije termina i dodatne informacije: Alice Borina, koordinatorica FUŠ-a
099 493 8354 / fus@kinovalli.net

Filmska ponuda i dodatne informacije: Nataša Šimunov, voditeljica Kina Valli
052 222 703 / info@kinovalli.net

Edukativni materijali: Tamara Zec, mag. cult.

Kako bi Kino Valli poboljšalo produkciju kvalitetnih filmskih naslova za djecu i mlade, voljeli bismo dobiti i povratnu informaciju učenika/ica, učitelja/ica i profesora/ica. Svoje osvrte i razmišljanja možete nam slati na fus@kinovalli.net.

Pula Film Festival

www.pulafilmfestival.hr

Projekt FUŠ realiziran

je uz potporu:

Hrvatski
audiovizualni
centar
Croatian Audiovisual Centre

European Children's
Film Association
Association Européenne du Cinéma
pour l'Enfance et la Jeunesse

Studeni 2021.